

‘Văn Hóa hóa Chính Trị’ hay ‘Chính Trị hóa Văn Hóa’ ?

Một cái ‘nhìn’ về

“BUỔI SINH HOẠT VĂN HỌC NGHỆ THUẬT ‘THU TAO NGỘ’

tại Paris ngày 04/10/2009

Nguyễn Thùy

Chương trình ‘Sinh hoạt Văn học Nghệ thuật’, chủ đề ‘**Thu Tào Ngộ**’ tại Paris ngày 04/10/2009 đã thành công ra ngoài dự tưởng của nhóm người tổ chức. Thành công về nhiều mặt :

-**Trước tiên, số người tham dự.** Tưởng chỉ chừng 200 người, không ngờ đến những gần 300, mặc dù chỗ họp khó tìm và khó có chỗ đậu xe. Và dù ngày này, có nhiều sinh hoạt Hội đoàn được tổ chức tại Paris. Qua Thư Mời, Chương trình Sinh hoạt Văn Học Nghệ Thuật ‘Thu Tào Ngộ’, ngoài các Văn Nghệ sĩ phương xa, Ban Tổ Chức được hân hạnh đón tiếp nhiều khuôn mặt nổi tiếng trong giới Văn hóa, Chính trị người Việt tại Paris : *chiến sĩ Trần Hồng (cựu Tổng Thư Ký VP LL. của Hội đoàn tại Pháp), ông Nguyễn Tường Long (Tổng Thư Ký VP LL các Hội đoàn tại Pháp), BS Nguyễn Minh Tân, ông Lê Văn Tư (Đại Việt Quốc Dân Đảng), ông Lê Minh Triết (VNQD Đảng), ông Chu Vũ Hoan (Liên Đảng), OB Nguyễn Minh Rãn (Phục Hưng), ông Phạm Văn Đức (Văn phòng Liên lạc Quân nhân Châu Âu), ông Châu Văn*

Lộc (Hướng đạo VN), Bs Tạ Thanh Minh (Chủ tịch Hội Y sĩ VN Tự do tại Pháp), Bs Phạm Ngọc Tỏa (Cựu Chủ tịch Hội Y sĩ VN TD tại Pháp), ÔB Nguyễn Dương Tịnh (Hội Hành Thiện), ÔB Gs Bùi Xuân Quang, Gs Nguyễn Ngọc Chân (Hội Chuyên gia), ÔB Bác sĩ Huỳnh Trung Nhì, Bs Nguyễn Thị Thoa, ÔB Bác sĩ Nguyễn Văn Thọ, ÔB Bác sĩ Ts Trần Minh Châm, ÔB Ls Trương Hữu Lương, Ls Vũ Lê Mai, Gs Bùi Sĩ Thành, ÔB Gs Nguyễn Văn

Ích, Nữ sĩ Minh Châu Thái Hạc Oanh, Nữ sĩ Quỳnh Liên, Nữ sĩ Bình Thanh Vân, Nhà thơ Lê Chí Thạnh, Điêu khắc gia Anh Trần, Nữ nghệ sĩ Diệu Khánh, Họa sĩ Vũ Thái Hòa, Điêu khắc gia Lê Ngọc Khoa, Nhạc sĩ Lê Phương, Nhạc sĩ Nguyễn Đình Tuấn, Ts Nguyễn Thị Kim Đan, Gs Như Mai, ÔB Tiến sĩ Võ Hùng Anh, Bs Phạm Đăng

Thiện, Ls Dương Minh Châu, Kỹ sư Đỗ Hữu Hứa, ÔB Kỹ sư Võ Hoài Nam (nhà văn Tiểu Tử), ...hầu hết đều là giới trí thức khoa bảng. Sự tham dự đông đảo này là một khích lệ lớn lao cho Ban Tổ chức, đồng thời cho thấy sinh hoạt Văn học Nghệ thuật luôn luôn sinh động nơi người Việt tại Thủ đô Ánh sáng này.

-Tiếp đến việc tổ chức đón rước các bạn Văn Nghệ sĩ phương xa : Canada, Đức, Thụy sĩ, Hoa Kỳ khá chu đáo. Từ 30/09 đến 04/10/09, từ đón tại phi trường đến tổ chức từng nhóm viếng thăm cảnh trí, di tích lịch sử Kinh Đô Ánh Sáng, đến thăm nhà văn Hồ Trường An tận Troyes và cả việc đưa nhà họa sĩ Vũ Hối đến Bruxelles để thăm mộ người anh là Giáo sư Vũ Kỳ, tất cả đều được tiến hành thông suốt. Chuyến đi tour bằng bateau mouche đêm 02/10, trong gió Thu, nhìn tháp Eiffel dựng đứng từng cao, dòng sông Seine ôm bóng những nhịp cầu trái với trời nơi nao đang đen sẫm bóng mây đầu..., rồi ăn tối tại nhà hàng Clément ở đại lộ Champs Elysées, tham dự cuộc họp với giới thượng lưu người Việt tại nhà Gs Nguyễn Ngọc Minh & Ca sĩ Đỗ Quyên, ... Rồi xe du lịch đưa toàn nhóm đi vòng các đường phố Paris, qua đại lộ Champs Elysées, nhìn Khải Hoàn Môn, dọc bờ sông Seine, nhìn lại tháp Eiffel sáng bừng ánh điện về đêm. Các hướng dẫn viên, không từng qua một trường lớp ‘Hướng dẫn du lịch’ nhưng là những người du học và sinh sống ở Paris trên dưới nửa thế kỷ như : Gs Nguyễn Ngọc Chân, anh chị Tiến sĩ Võ Hùng Anh, Ts Hải Yên & Gérard, nhà thơ Mây Thu, nhà báo Bảo Hưng, Gs Nguyễn Thanh, nhạc sĩ Minh Nhật... đã giúp ‘khách nước ngoài’ hiểu rõ mọi di tích và thắng cảnh Paris. Đặc biệt những vị cao niên đến bằng xe lăn hoặc già yếu, bệnh tật đều được có người đưa đi cả hai chuyến đi và về đến buổi Sinh hoạt. Nhất là cuộc **viếng ngôi nhà danh họa Pháp Claude Monet** tại làng Giverny, vùng Vernon, miền Normandie, cách Paris 75 km, được thưởng thức những bức tranh cùng cơ ngơi của nhà danh họa này, người được xem đã gợi ý cho trường phái hội họa Ấn Tượng (Impressionnisme), rồi chiêm ngưỡng **bức tượng họa sĩ Van Gogh**, chiếc quán mà họa sĩ đã cư ngụ ngày trước cùng đi

quanh nhìn những con đường, những cánh đồng vùng Auvers sur Oise (cách Paris gần 40 km) đã là đề tài cho Van Gogh trước đây. Họa sĩ Vũ Hối có lẽ là người thích thú nhất vì được tận mắt nhìn, ngắm, tưởng nhớ những bậc thiên tài hội họa mà riêng mình ngày nay, may mắn cũng tạo được một **‘Trường phái hội họa cho Việt Nam’**, trường phái **‘Painting In Motion’** và **‘Thu Họa’**. được thế giới biết đến và giới họa sĩ Thế giới ca ngợi.

-Phần Văn Nghệ : Chương trình Sinh hoạt khá phong phú, kết hợp cả Thơ, Văn, Nhạc, Họa Việt Nam và thế giới . Những nhạc bản danh tiếng Tây phương cùng những nhạc bản VN được trình bày xen kẽ khiến hội trường sinh động. Giọng Opéra của Đỗ Quyên qua trích đoạn **L’Air Voiles Opéra Don Carlos của Verdi** với phần đệm dương cầm của Giáo sư Pháp Nicole Rivière ; giọng Ambrosio Laurent trình bày bài ca bất hủ **Serenata của nhạc sĩ Toselli** ; rồi Gs vật lý, nhạc sĩ Phạm Đình Liên độc tấu Guitare bài **LA’Grima của Francisco Tarrega**. Giáo sư âm nhạc Nguyễn Thanh Vân trong chiếc áo dài vàng óng ánh với chiếc khăn đóng cũng màu vàng, biểu diễn đàn tranh **‘Tương Tư Ngự’**. Rồi bao giọng nữ : Minh Cẩm (phu nhân Tiến sĩ Phạm Đình Liên) bài **‘Thu Quyển Rũ’ của Đoàn Chuẩn-Từ Linh**, Minh Nhật bản **‘Một Chiều Thu’ của Nhật Bằng**, Bích Liên thanh nhã trình bày **‘Mùa Thu cho Em’ của Ngô Thụy Miên**, Thúy Hằng thùy mị qua bài **‘Sương Thu’ của Văn Phụng**, Ngọc Châu bài **‘Chiều Vàng Năm Xưa’ của nhạc sĩ Lê Mộng Nguyên.** Nhà thơ Nguyễn Phan Ngọc An (San José) diễn ngâm **‘Mùa Thu trên Đất Nước tôi’**, sáng tác của chính nàng ; Nhà thơ Bác sĩ Nguyễn Bá Hậu đọc bài thơ **‘Tình Thu Cho Người’** do chính Bác sĩ sáng tác ghi dấu mùa ‘Thu Tao Ngộ’, nhà thơ Hoài Việt (tiến sĩ Nguyễn Văn Hương) đọc

thơ ‘*Thu*’ cũng do chính nhà thơ sáng tác kỷ niệm Buổi sinh hoạt này. Các tiết mục trình diễn Văn nghệ được đệm nhạc do các nhạc sĩ Michel Tùng, Minh Mạch và tiếng sáo của Trần Tam Nguyên.

-Phần Văn Học. Quy tụ được nhiều khuôn mặt nổi tiếng trong giới làm Văn hóa Paris, những năm sau này, do lớn tuổi, ít xuất hiện trước đám đông. Điểm đặc biệt nhất là những phát biểu của các Văn Nghệ sĩ, họ tự ý thu hẹp bài nói chuyện đề nhiều diễn giả cùng trình bày. Nhạc sĩ Lê Mộong Nguyên với bài ‘*Thu Paris và tâm hồn Nghệ sĩ*’, Giáo sư Từ Trì bài ‘*Paris trong Thi Ca*’; nhà báo Bảo Hưng nói về ‘*Huyền Diệu của Tiếng Việt*’ lúc phân tích một bài thơ của Nguyễn Bình, Giáo sư Phạm Thi Nhung nhắc đến ‘*Một Giai Thoại về Cuộc Tình của Cố Thi sĩ Vũ Hoàng Chương*’. Nhà phê bình Nguyễn Thùy nhận xét về tác phẩm ‘*Món Ăn Theo Bước Di Tản*’ gồm 13 bài viết của 13 tác giả vừa được phát hành tại Hoa Kỳ. Nhà văn Tô Vũ giới thiệu *tác phẩm của Võ Thị Trúc Giang* (Đức Quốc) và giới thiệu một nhà văn nữ vừa góp mặt với Văn đàn: *cô Vũ Ngọc Lan, bút hiệu Mai Linh* với tập Hồi ký viết bằng Tiếng Pháp : ‘*Le Sixième sens de la Petite Souris*’ (Giác quan thứ sáu của Bé Tí). Tác phẩm vừa được nhà in Beaurepaires ấn hành đã được bao đọc giả người Pháp và Việt tại Paris nồng nhiệt tán dương. Kỹ sư Nguyễn Xuân Lang tức nhà thơ Quyện Tâm giới thiệu *thi phẩm đầu tay của Trọng Lễ*. Nhạc sĩ Lê Trạch Lựu nói về ‘*Tâm Tình Mùa Thu*’ và ‘*Người Tình trong Âm Nhạc*’. Nhà văn Hồ Trường An nói về ‘*Tâm Tình Nghệ Sĩ*’. Qua phần Văn Học này, ta biết được đôi tâm tình của nhà văn, nhà thơ cùng động cơ đã đưa dẫn người nghệ sĩ đến sáng tác như nhạc sĩ Lê Thạch Lựu đã cho biết động cơ sáng tác nhạc phẩm ‘*Em*’ của ông.

-Tất cả các Văn Nghệ sĩ phương xa từ Canada, Mỹ, Đức đều được văn thi sĩ Đỗ Bình giới thiệu

Xin lược qua những đóng góp cho Văn Học, Nghệ Thuật (không thể kể hết tên các tác phẩm)

***Vũ Hối :** Khởi nguyên Hội họa quốc tế 1962. Có tên trong danh sách 500 Danh nhân Thế giới. Có tên trong Tự Điển Văn học (thời VNCH), được Học Viện Luân Đôn Anh Quốc bầu là Danh nhân Thế giới trên lãnh vực Nghệ Thuật năm 1995, có tên trong sách ‘*Thư Đạo*’ của Nhật Bản, sáng lập trường phái ‘**Painting In Motion**’ và **Thư Họa** ; xuất bản nhiều tác phẩm, thi tập đầu tay ‘**Mùa Giao Cảm**’ in năm 1958 và ‘**Vũ Hối : 50 năm Văn Học Nghệ Thuật**’. (năm 2007).

***Phong Thu :** nhà văn, nhà báo, sáng tác nhiều tác phẩm, cựu chủ bút tuần báo **Đại Chúng**, cây viết sâu sắc và bén nhọn, cộng tác với nhiều tạp chí Văn học, nghệ thuật hải ngoại : Cội Nguồn, Cỏ Thom,...

***Nguyễn Thị Ngọc Dung:** nhà văn, nhà thơ, đã xuất bản nhiều tác phẩm trong đó có hai tập bút ký *Phượng Vãn Nở Bên Trời Hà Nội* và *Sài Gòn Nhớ Nhớ Mưa Thương...*, hiện là Chủ nhiệm, Chủ bút tạp chí Văn học Nghệ thuật **Cỏ Thom** tại vùng Hoa Thịnh Đốn.

***Võ Thị Trúc Giang :** nhà thơ, đã xuất bản 5 tác phẩm, cựu BCH/VBVNHN, thành viên BVVNHN.

***Chu Kim Oanh:** nhà báo, chủ bút **RANG DONG Magazine**.

***Nguyễn Phan Ngọc An:** nhà văn, nhà thơ, nhà báo, xuất bản gần 10 tác phẩm. Cựu Phó Chủ nhiệm báo **Tiếng Vang**, Cựu Tổng Thư Ký Thi Đàn **Lạc Việt**, chủ trương tuyển tập Văn Thơ **Hoa Vàng** và **Nam Phong**, cộng tác thường xuyên trên các trang Web và các trang báo điện tử toàn cầu.

***Duy An Đông:** nhà văn, nhà thơ, xuất bản nhiều tác phẩm, đặc biệt ‘**Đời cô Thủy**’ do Cội Nguồn, xuất bản.

***Tiểu Thu:** nhà văn, đã xuất bản nhiều tác phẩm, Tổng Thư Ký **TRUNG TÂM VĂN BÚT QUEBEC**, cộng tác viên thường trực **THỜI BÁO Canada**.

***Lưu Hồng Phúc:** hiện là một trong những người chủ trương Thi Đoàn **HƯƠNG THỜI GIAN**, đã từng phụ trách chương trình **VƯỜN THƠ VĂN HỌC NGHỆ THUẬT HẢI NGOẠI** nhằm giới thiệu tác giả và tác phẩm các Thi, Văn, Nhạc, Họa sĩ trên làn sóng của Đài Phát Thanh. Hiện Hồng Phúc là đang đại diện **CỎ THƠM** tại Dallas.

***Đoàn Phú Lạc :** nhà báo, chủ bút , nhà quay phim.

***Phạm Văn Thành:** bác sĩ, nhà quay phim.

***Vũ Nam:** nhà văn, đã xuất bản nhiều tác phẩm

***Nguyễn Văn Nhiệm:** nhà văn, nhà biên khảo, cộng tác với nhiều Diễn đàn báo chí. Tác phẩm xuất bản: ‘**ĐƯỜNG VÀO TRIẾT HỌC VIỆT NAM**’

***Nguyễn Thùy:** nhà văn, nhà thơ, nhà biên khảo Văn học và Tư tưởng, đã xuất bản 17 tác phẩm, được giải thi thơ hai lần liên tiếp (do phong trào ‘**Hiến Chương 2000**’ tổ chức năm 2008 và 2009).

Mỗi vị được giới thiệu đều phát biểu trước cử tọa, đại cương nói lên niềm vui tao ngộ với bao người trước nay nghe danh mà chưa gặp, niềm vui được viếng thăm Paris, kinh đô ánh sáng và nhất là ý hướng phục vụ Văn hóa, Văn Học, Nghệ thuật. Đặc biệt, nhà văn Nguyễn Thị Ngọc Dung ở Washington, D.C. nói về Tạp chí văn học ‘**Cỏ Thơm**’ do cô làm Chủ nhiệm kiêm Chủ bút, ước mong được đón nhận sự cộng tác của các Văn Nghệ sĩ tại Pháp Quốc. Nhà văn nữ Trúc Giang giới thiệu tập Kỷ Yếu ‘**Hamburg- Das Tor Zur**

Menschlichkeit’ (Hamburg - Cửa Ngõ đến Tinh Người), thuật lại diễn tiến xây dựng Tượng Đài Ty Nạn Hamburg và nói lên tình tự quê hương (cô đã khóc) của mình lúc về VN nhìn cảnh sống lầm than của đồng bào quốc nội. Ba người bạn phương xa bận rộn nhất là Họa sĩ Vũ Hối phải thư họa cho bao người theo yêu cầu, nhà báo Chu Kim Oanh liên tiếp phỏng vấn khá nhiều khách tham dự và nhà văn Tôn Nữ Mặc Giao phải lo cắt các bánh Trung Thu và bánh Dẻo do chính cô làm, đem từ Mỹ sang để các cô gái trẻ bung đến tận nơi mời quan khách. Khả cảm động là nhà văn Nguyễn Phan Ngọc An đem cả phê từ Mỹ sang, cô quên rằng cả phê Mỹ thường nhạt hơn cả phê Pháp. Dù sao, cả hai Mặc Giao và Ngọc An, cũng thể hiện tấm lòng của phương xa đến với các bạn nơi nước chủ nhà. Hai nhà văn Đỗ Bình và Vân Hải làm MC, luôn luôn ‘chăm sóc’ sao cho chương trình không phải bị ‘bỏ trống’. Chính Đỗ Bình là người ‘đứng đầu’ lãnh trách nhiệm phối hợp mọi tổ chức, trông anh lo lắng đến bệnh, thấy mà thương. Nhà văn Vân Hải còn giới thiệu bằng tiếng Pháp một đôi tiết mục với quan khách người Pháp

-**Buổi sinh hoạt tập hợp đủ mọi thành phần tuổi tác.** Từ những vị cao niên mà tuổi đời đang đợi ngày Phật Chúa gọi về Tây Thiên hay cõi Vĩnh Hằng đến lớp thanh niên nam nữ và quan khách, phần lớn là con cháu các vị cao niên kể trên nay đã thành tài, đã tốt nghiệp Đại học từng lãnh vực (bác sĩ, Kỹ sư, Dược sĩ, giáo sư, luật sư...). Cả những em trai gái nhỏ nhít trong màn trình diễn ‘**Rước đèn Trung Thu**’, có một số em chừng ba, bốn tuổi ngây ngô, ngơ ngác trước đám đông. Thật dễ thương và thật thích thú khi thấy các bé hát các bài hát Trung Thu không mấy nhịp nhàng, đôi em tách rời hàng ngũ khiến MC Vân Hải và cô Thy Như phải lúng túng đưa em vào hàng. Và cũng vô cùng cảm động lúc nhìn các

em đưa tay nhận gói quà Trung Thu do Bác sĩ Phan Khắc Tường, chủ tịch CĐVNTD Pháp Quốc và nhà văn, MC Vân Hải trao cho, đôi em còn cúi đầu như cảm tạ. Lốp tuổi bé tí đó nói được tiếng Việt, hát tiếng Việt, cúi đầu cảm ơn người lớn, quả đáng mừng cho văn hóa VN luôn được bảo tồn qua các bậc cha mẹ đã un đúc các em luôn giữ được truyền thống ‘**Nòi Rồng Tiên, Nam quốc sơn hà**’.

-Buổi sinh hoạt không chỉ riêng Văn Nghệ sĩ mà còn có đôi thành phần hoạt động chính trị tại Pháp như Bác sĩ Phan Khắc Tường, chủ tịch CĐVNTD Pháp Quốc, chiến sĩ Trần Hồng,... (xin xem phía trên). Ngoài Bác sĩ Phan Khắc Tường đã có Lời Chào khai mạc buổi sinh hoạt, còn các thành phần hoạt động chính trị đều không lên sân khấu phát biểu nhưng tất cả đều vui mừng thích thú, ca ngợi thành công của Cuộc họp Văn hóa, Văn học, Nghệ thuật này.

-Không có bán sách. Các Văn Nghệ sĩ phương xa mang theo sách để tặng bạn bè từ lâu quen tên mà không gặp mặt. Trông các cô kéo lê những chiếc vali đầy tác phẩm mà thương. Sách báo, những sản phẩm của trái tim và khối óc, hai bộ phận chẳng là bao trong cơ thể con người, mà sao sản phẩm lại công kênh, ‘nặng’ đến thế ! Nhà văn Hồ Trường An đã đem hai thùng carton tác phẩm của mình để ban Tổ chức tặng cho bất kỳ ai ham thích cùng gói vào các thư viện vì nhà văn tuổi lớn lại đang bệnh nặng nên thấy không thể bảo toàn.

-Tất cả đều do tự nguyện. Buổi Sinh hoạt không do một cơ quan, đoàn thể, Hội đoàn nào tổ chức, không xin phép ai, nội dung không phải thông qua một cơ quan nào kiểm duyệt trước. Các tiết mục trong Chương trình không do Ban Tổ chức tự ý định đoạt mà do đề nghị của từng Văn Nghệ sĩ. Các Văn Nghệ sĩ phương xa tự túc tiền di chuyển (máy bay, xe

lửa, xe buýt) và mọi chi phí khách sạn cùng tiêu pha cá nhân, kể cả phụ góp cho ban Tổ chức.

Tất cả những điều trên, từ nội dung chương trình (được liệt kê trên, không theo thứ tự từng tiết mục) cùng tinh thần tự nguyện, tự túc trên cho người viết có cái nhìn như sau: ***Buổi Sinh Hoạt Thu Tao Nghệ hoàn toàn mang tính cách ‘Văn Hóa hóa Chính trị’*** vì thơ ca, nhạc họa trong buổi sinh hoạt này đậm màu sắc quê hương, dân tộc, đều nói lên tâm lòng đối với đất nước non sông, đều mong sao cho quê hương sớm đến ngày tươi đẹp và cảnh đời đồng bào ta sớm được an vui trong tình thương, trong tôn trọng nhân phẩm, nhân quyền. Đây là điều hầu như hoàn toàn không mấy có nơi mọi sinh hoạt Văn hóa, Nghệ thuật trong nước dưới chế độ CHXHCN hiện nay. Vì, tại quốc nội, mọi sinh hoạt Văn Học Nghệ Thuật đều mang sắc thái ***‘Chính trị hóa Văn hóa’***. Vì phải ‘Chính trị hóa Văn hóa’ nên tổ chức nào cũng phải được cấp trên (Bộ, Ban, Ngành, cấp ủy, cấp UBND) cho phép; nội dung và chương trình phải được kiểm duyệt, thông qua và công an Văn hóa luôn luôn kiểm tra, theo dõi. Nằm trong chủ trương ***‘Chính trị hóa Văn hóa’*** nên hàng ngũ làm Văn hóa, Văn nghệ đều là ‘công chức’ của Nhà Nước. Các Văn Nghệ Sĩ trong ‘Hội Nhà Văn VN’ hưởng lương của Nhà Nước; các Tòa soạn báo chí, các phóng viên của cả 700 tờ báo cũng vậy. Do đó mà nhất nhất phải tuân thủ đúng mọi chỉ thị của Đảng và Nhà Nước. Chủ trương ***‘Chính trị hóa Văn hóa’*** nên tất cả mọi sinh hoạt Văn hóa, Nghệ thuật, mọi lớp Văn Nghệ sĩ đều phải bị ép buộc ***‘đi theo lễ bên phải’*** do Nhà Nước đưa ra. Một sơ sẩy nào bước qua ***‘lễ trái’*** là bị kiểm điểm, phê bình, bị bãi nhiệm, bị khai trừ, còn bị đưa ra Tòa án xét tội, bị đuổi việc, đành phải bỏ bút, bỏ giọng ca, bỏ nghề nghiệp để lang thang khổ nhọc kiếm sống hàng ngày nếu không phải vào tù. Hoàn

toàn không có một hội đoàn Văn hóa, Nghệ thuật tư nhân nào. Ngay cả Viện Nghiên Cứu Phát Triển IDS (Institute of Development Studies) do 16 nhà Trí Thức ở Hà Nội kết hợp lập ra từ tháng 09/2007 nhằm huy động chất xám phục vụ xã hội hầu giúp Đảng và Nhà Nước phục vụ đất nước và nhân dân tốt hơn, cũng đã phải ‘tự giải tán’ sau Quyết định 97 của ông Thủ Tướng Nguyễn Tấn Dũng. Quyết định này quy định công dân không được quyền phản biện công khai những quyết sách của Đảng và Nhà Nước. Mặc dù đã ‘tự động giải tán’, các thành viên của IDS lại còn bị ông Thủ Tướng chỉ thị cho Bộ Khoa Học và giới chức cầm quyền ở Hà Nội phải ‘xử lý bằng hình thức thích hợp’ (?) về cái ‘tội tự giải thể’ (sic) IDS và dám phát biểu công khai những ý kiến mà Đảng và Nhà Nước cho là ‘không xây

dựng’ (?) vì đã không đi theo ‘lề phải’. Thế đấy, chao ôi !

Sinh hoạt Văn học Nghệ thuật của người Việt hải ngoại không bị cưỡng bức phải theo ‘lề phải’ hay ‘lề trái’ duy nhất nào. Tất cả hoàn toàn tự do, do thành tâm, thiện chí, do tinh thần tự nguyện phục vụ Văn Hóa, chứ không trở thành công cụ của một thể lực, một quyền lực chính trị nào. Do đó, **buổi ‘Sinh Hoạt Văn Học Nghệ Thuật Thu Tao Ngô’ vừa qua tại Paris**, theo người viết, **hoàn toàn mang tính cách ‘Văn Hóa hóa Chính Trị’**, phải thế chẳng ai?

*Mùa ‘Thu Tao Ngô’ Paris
Người người gặp gỡ khắc ghi tình nồng
Ngậm ngùi, cố quốc vời trông
Dem tình Văn hóa sưởi lòng Quê hương !*

Nguyễn Thùy (Paris)

Hội Trường Paroisse Ste. Anne De La Butte Aux Cailles, Paris.

Nhạc Sĩ Lê Mộng Nguyên

Văn Thi Sĩ Đỗ Bình giới thiệu phái đoàn phương xa

Nhà Văn Hồ Trường An

Ca Sĩ Opera Đỗ Quyên

Từ trái: Ngọc Dung, Thúy Hằng, Ngọc An,
Đỗ Quyên, Trọng Lễ, Vũ Hối.

Từ trái: Ngọc Dung, Thúy Hằng, Phong Thu, Ngọc An, Trọng Lễ, Vũ Hối.

Nữ Sĩ Thái Hạc Oanh

Giáo Sư âm nhạc Nguyễn Thanh Vân

Nguyễn Thị Ngọc Dung giới thiệu Tam Nguyệt San Cổ Thơ.

Bích Liên

Nhà Văn Tô Vũ giới thiệu tác phẩm của Võ Thị Trúc Giang và Mai Ling.

Nhạc Sĩ Lê Trạch Lựu

GS Nhạc Sĩ Phạm Đình Liên và CS Minh Cẩm.

CS Ambrosio Laurent

Nhạc Sĩ Phạm Đình Liên

Trúc Giang, Vân Hải và Nhà Văn Tô Vũ.

Thúy Hằng

Vũ Nam, Nguyễn Văn Nhiệm,
Võ Thị Trúc Giang, Nguyễn Thị Ngọc Dung.

GS đương cầm Nicole Riviere
và Đỗ Quyên

Nhạc Sĩ Lê Mộng Nguyên
và Phu Nhân.

Tiểu Thu, Vũ Hối, Ngọc Dung, Vũ Thái Hòa, Vũ Nam, Mai Ling, Trúc Giang.

NV Hồ Trường An, NV Mai Ling,
NP Ngọc An và ĐKG Lê Ngọc Khoa.

Giọt Lệ

Niệm thiên địa chi du du
Độc sáng nhiên nhi thế hạ
- Trần Tử Ngang
(Nghĩ trời đất vô cùng một mình tuôn giọt lệ)

Sao không nói gì hết
ngủ ăn rồi ngủ ăn
cõi đời hay cõi mộng
đi, về một bóng cầm

Thức dậy, mau thức dậy
cái gì trong con người
thứ bom nào nổ chậm
con sốt nào vỡ da

Bao lần tôi tự hỏi
giữa buổi tiệc chưa tàn
bao lần tôi tự hỏi
cúi đầu sau xe tang

Còn chẳng hay đã hết
câu chuyện của loài dơi
hai ngàn năm sờ soạng
tìm chưa thấy mặt trời

Hai ngàn năm lửa đỏ
chập chững dấu chân tìm
đường còn xa vạn dặm
- quá khứ hãy nằm im -

Tương lai tiếp tương lai
mình đây là quãng nối
sợi chỉ và cây kim
núi địa cầu đôi cõ

Nhỏ nhoi thay kiếp người
đau thương thì hiện hữu
vết bầm trong xương tủy
sờ nát đầu ngón tay

Ai ngày xưa rơi lệ
mình nước mắt nhỏ sa
nhớ thương tràn thương nhớ
kỷ niệm đầy tha ma

Tử sinh đành hữu hạn
bơ vợ càng bơ vợ
trăm năm là một kiếp
luân hồi chuyện sau xưa

Vi Khuê
(Virginia)

HƯƠNG XƯA: VŨ HOÀNG CHƯƠNG

PARIS TÁI NGỘ

Trường bay vàng rót họa mi,
Chàng Say chẳng hẹn Paris vẫn chờ.
Kim thời gian trở Không-giờ,
Đường hoa sực tỉnh bất ngờ... dậy men.
Tiếng chào vang đỉnh Eiffel,
Mở vòng tay cũ, sông Seine trắng ngần.
Rimbaud có phải tiền thân
Từ Phi-châu khoác phong trần hồi hương?
Hay gò Montmartre đêm sương
Hậu thân nào của phố phường Thăng-long?
Cánh tay kia: giải sông Hồng;
Tháp kia: tháp Bút soi lòng hồ Gươm!
Đài mây bao độ tơ ươm,
Khải-hoàn-môn lại diu bướm bướm về.
Bước chân rộn cỏ Bồ-đề,
Một hay năm Cửa nhất tề nở Sao?
Tàn đêm loãng khói chiêm bao,
Người yêu Hà-nội say vào Paris!
(Paris, 6-8-1967)

EM CHỈ LÀ MÂY

Lờ lững sông Seine mắt mở choàng
Nhìn theo muôn mảnh nguyệt đi hoang
Bỗng dừng tròn bóng... Ôi ngàn thuở
Vân-Muội tình si đã gặp Hoàng!

Sao anh ngỡ ngác? Lạ lòng chưa!
Em vẫn là mây tự kiếp xưa.
Trời xám Paris thu nặng trĩu
Lênh đênh sâu biết mấy cho vừa?

Chợt gió thay chiều, sao đổi ngôi,
Em ca: Xin bước xuống thuyền tôi!
Tiếng ngân dài ấy nghe quen lắm;
Khoảnh khắc tiền thân tỉnh lại rồi.

Cầu Neuf đàng xa buông thông chân
Vào sông Seine, lắng tiếng vàng ngân.
"Khoan hò..." Giọng hát buồn thê thiết;
Ai nhớ nhung gì, Vân hồi Vân?

Em bảo: Rồi trắng lặn một mình
Thì mây lại nổi kiếp phiêu linh.
Chỉ thương bờ đá còn ghi dấu,
Mà đá-thuyền-quyên vốn nặng tình.

Thạch-đầu ngỡ ngần bóng mây trôi
Thiết-tháp hờn trăng lạnh lẽo ngồi.
Anh ạ, Paris toàn sắt đá;
Lòng đau, Sắt nọ Đá này thôi!

Anh hiểu! Vàng thu sẽ dậy men
Lá rơi vàng kín mặt sông Seine.
Hồn anh sẽ đọng dài trên lá
Để giúp em màu đan áo "len".

Vân nhớ Hoàng chẳng giữa phút này
Cánh phi cơ lướt cánh đồng mây?
Nhớ Vân, Hoàng chỉ còn hư ảnh
Đôi bạn tung trời sát cánh bay.

*

CÔNG CHÚA PARIS

Từ thu về, ngọn gió may
Lướt mũi kim vàng thoăn thoắt.
Xong rồi! Cô thợ khéo tay
Chiếc áo thời trang đã cắt!

Màu chuyể... Đũa tiên vừa đặt
Cây cảnh thôi khoác thanh y.
Từng phố, đây từng chỗ ngoặt:
Áo vàng Công-chúa Paris.

Khách du có gã tình si
Quyết hái bàn tay Công-chúa.
Ôi, nàng đã thiết triều nghi:
Lộng lẫy ngai vàng lá úa!

Lệnh xuống, bưng lên khúc múa:
Trăm ngàn pho tượng hồi sinh;
Nhịp với đồng vườn đá cựa
Mấy mùa vang bóng hiển linh.

Hai mươi thế kỷ nghiêng mình
Hai chục Paris tròn mắt.
Trái tim vàng của Đế-kinh
Họa điệu tình ca khoan nhạt.

Ai bảo đồng kia lạnh ngắt?
Ai rằng đá nọ trở tro?
Từ đỉnh ba trăm thước sắt,
Này nghe lòng Tháp vương tơ!

Sông Seine vàng lượn đôi bờ
Xuôi xuống vàng Mont-Parnasse
Ngược lên vàng Sacré-Coeur
Từng bậc từng cung đậm nhạt.

Khấp nẻo vàng thu san sát
Ngai vàng Công-chúa nguy nga.
Vương điện, Hoàng-môn, Đế-các
Chầu quanh... vạn thuở không già.

Khách du soi ngọn Đèn-hoa
Xem mặt Đô-kỳ Ánh-sáng.
Nàng ơi, ngoài trái tim ta
Còn sính nghi nào xứng đáng?

Nàng ngủ trong lầu Dĩ-vãng
Chỉ thu về mới hiện thân.
Ta, kiếp phi bồng phiêu dăng,
Vi thu dứt ruột bao lần.

Nàng mang vòng ngọc Giai-nhân
Ta có vòng gai Thi-sĩ;
Tìm nhau đã mấy trăm luân
Mới thỏa u hoài vạn kỷ.

Rồi... mỗi lần thu hội ý
Hoa dăng lại vượt trùng dương.
Tháp lại truyền tin báo hỷ:
Cưới nàng Công-chúa Tây-phương.

VŨ HOÀNG CHƯƠNG

THU PARIS VÀ TÂM HỒN NGHỆ SĨ NS LÊ MỘNG NGUYÊN

Em ra đi mùa thu
Mùa thu không trở lại
Em ra đi mùa thu
Sương mờ giăng âm u

Em ra đi mùa thu
Mùa thu không còn nữa
Đêm lá úa mùa thu
Đo sầu ngập tim tôi

.....
Ngày em đi
Nghe chơi voi nã nề
Qua vườn Luxembourg
Sương rơi che phố mờ
Buồn này ai có mua ?

Từ chia ly, nghe rơi bao lá vàng
Ngập giòng nước sông Seine
Mưa rơi trên phím đàn
Chùng nào cho tôi quên

.....
*Le jour où tu es partie
Grande fut ma douleur
En traversant le jardin du Luxembourg
Envahi par un brouillard si épais qu'il
recouvrait la ville
Et cette tristesse en moi, comment m'en
débarrasser ?*

*Depuis notre séparation,
J'entends tomber ô combien de feuilles mortes
Submergeant l'eau de la Seine*

*Alors que la pluie qui verse des larmes sur
mon sillet
Pourrait-elle un jour me faire t'oublier?*

Nhạc sĩ Phạm Trọng Cầu là tác giả nhiều ca khúc lãng mạn hiện đại và nhiều loại hòa tấu với kỹ thuật uyên thâm, nhưng *Mùa Thu Không Trở Lại* là bài ca được đồng bào yêu mến nhất vì rất cảm động, vừa thiếu não vừa nhưng nhớ và đượm màu thời gian như đứng dừng trước một vết thương đau không hàn gắn... « *Đối với tôi... – theo tâm tình của người nhạc sĩ – là một mối tình xa xưa thời còn trai trẻ. Gặp nàng vào mùa xuân, mùa hạ tình nồng cháy và mùa thu nàng ra đi. Hôm tiễn nàng ra sân bay, tôi trở về nhà phải đi ngang qua khu vườn Luxembourg. Khu vườn đó, khi tôi đi ngang, tôi chợt nhận ra mùa thu, vì chân mình đã rất nhiều lá vàng, trong tôi tự nhiên vang một giai điệu « Em ra đi mùa thu, mùa thu không trở lại... » Dù là mùa thu ở Paris rất đẹp, nhưng mà từ mùa thu đó, với tôi, mùa thu không bao giờ trở lại nữa, chỉ có thể thôi. »*

Vườn hoa Luxembourg thơ mộng và lãng mạn khi mùa thu đến, lúc người lữ khách đi ngang – sau khi vào Cửa Ngõ Chính, dựng trước *Boulevard Saint Michel* thuộc Quartier Latin-Quận 5-Paris, nằm cùng với *Boulevard Saint Germain* phía bờ tả ngạn sông Seine, nổi tiếng là nơi trú ngụ của nhiều nhà trí thức và nghệ sĩ canh tân : « Ils sont très rive gauche », như người ta thường nói... Người lữ khách đi vào công viên, thẳng tới Cửa Ra, mở trước đường Vavin, rẽ bên phải thì chân đạp Đại lộ Montparnasse mà theo dọc vệ đường có tượng của văn hào Honoré de Balzac 1799-1850 do nhà hội họa điêu khắc RODIN : Honoré de Balzac là tác giả 95 tiểu thuyết xã hội, trở thành tuyển tập *La Comédie humaine* xb năm 1840. Khu này (thuộc Quận 14) rất được hạng văn sĩ hay tài tử ngoại quốc năng tới lui giữa hai thế chiến, mà cũng là lãnh vực của nhà nghệ sĩ hội họa và điêu khắc Ý Đại Lợi Modigliani Amedeo năm 1906 trú ngụ tại Montmartre, rồi dời dời qua Montparnasse kể từ năm 1909 cho đến năm sau (1920) thì mất trong nghèo nàn, cực khổ.

Hiện giờ, khu Montparnasse vẫn còn di tích những Quán Trà Văn Chương (Cafés littéraires) và những xưởng làm việc của họa sĩ và điêu khắc sĩ. Người du khách viếng thăm

Nhạc Sĩ Lê Mộng Nguyên (mặt) và Phu Nhân (trái). Ca Sĩ Ngọc Châu (giữa).

khu Montparnasse-Quận 14 ban đêm sẽ chứng kiến trong một thành phố nhỏ, nhưng tung bùng rộn rịp trên bờ đường với hiện diện của nhiều văn nghệ sĩ-họa sĩ trình bày hàng la liệt những sáng tác mới của mình...

Trở lại Vườn hoa Luxembourg vị trí giữa vùng Saint Germain des Prés và Quartier Latin (thuộc Quận 5 và 6 của kinh thành hoa lệ), với một diện tích 23 mẫu Pháp nghĩa là 230 000 thước vuông, là một trong những vườn hoa lớn nhất, đẹp nhất và thơ mộng nhất ở Paris... đặc biệt vào những ngày đầu thu. Người du khách bước chân vào cửa chính Boulevard Saint Michel, rẽ ngay bên phải, có cảm tưởng vong hồn nữ hoàng Marie de Médicis còn lảng vảng đầu đây chung quanh lâu đài của Bà cùng tên (ngày nay là chỗ sở tại của Thượng Nghị Viện Pháp), nên dừng lại ngồi trong chốc lát trên một ghế có tay dựa, ngắm thưởng ngoạn *Suối Nước De Médicis* (Fontaine de Médicis) chảy róc rách, êm dịu như một thoáng hương xưa... Chỗ này thật đúng như người ta thường nói là nơi gặp gỡ hẹn hò của tình nhân lúc đầu cùng nhau âu yếm trước giờ chia tay...

Trong suốt công viên, hành khách sẽ gặp nhiều pho tượng đá của những nghệ sĩ, nhạc sĩ, thi hào, văn hào và ngay cả những chính khách mà dân tộc biết ơn như Pierre Mendès-France (1907-1982) là Thủ tướng chính phủ dưới thời Đệ Tứ Cộng Hòa đã ký Hiệp định Genève năm 1954 (sau Điện Biên Phủ) nhằm đem lại hòa bình bằng cách chấm dứt chiến tranh giữa Pháp và Việt Minh tại Đông Dương. Vì thế du khách có cảm tưởng đi dạo chơi trong một Viện Bảo Tàng ở giữa trời.

Ngày tôi từ già quê hương mùa thu năm ấy, thật buồn không thể tả :

... Anh ra đi trong một chiều ảm đạm
Tháng Mười năm Ngàn Chín Trăm Năm Mười
Trong sương khói biên thùy, trong quên lãng
Bỏ gia đình và đất nước thương đau... (Em Có
Về Làng Xưa, Thơ Nhạc LMN)

Cách đây đúng 59 năm, máy bay Caravelle
chở đưa tôi từ Huế và Sài Gòn-Việt Nam đến
Pháp, hạ xuống phi trường ORLY-Paris
khoảng 10 giờ sáng ngày mùng 5 tháng 10
năm 1950. Vườn Luxembourg là thắng cảnh
đầu tiên tôi viếng thăm, vì ở gần khách sạn
thuê tại số 8 Rue des Quatre-Vents (Đường
Gió Bốn Phương) - cạnh Métro Odéon, cách
Đại học Panthéon-Sorbonne (lúc bấy giờ là
Đại học Luật khoa và Khoa học Kinh Tế) đi
bộ khoảng 10 phút. Bước vào công viên nổi
tiếng một buổi chiều đầu thu, trong tâm hồn
người nghệ sĩ vừa nặng tình gia đình và đất
nước, vừa đau khổ vì từ nay phải sống kiếp
lưu vong :

*Ai hay chia lìa
Sương gió biên thùy
Hiu hắt người đi sa trường xa...* (TMBS, nhạc
và lời : LMN)

Tưởng nhớ lại lúc biệt ly :

*Chiều vàng năm xưa khi mùa thu hiu hắt thiết
tha bao hình bóng
Một người ra đi trong gió sương mờ thoáng
Nước non ngậy buồn trông
Lá vàng rơi chứa chan ngoài song...*

.....
*Chiều vàng năm nay khi mùa thu hiu hắt nhớ
nhưng bao hình bóng
Tìm người yêu đi trong bóng sương, hồn
nướckhóc âm thầm chờ mong
Lá vàng rơi chứa chan ngoài song...(CVNX,
nhạc và lời : LMN)*

Chân đạp trên biết bao nhiêu lá chết, tôi nghe
văng vẳng đâu đây trong vườn hoa mùa thu
Paris, tiếng hát Baryton trầm hậu của Yves
Montand, đi sâu vào tâm hồn người nghệ sĩ:

Oh! Je voudrais tant que tu te souviennes
Des jours heureux où nous étions amis
En ce temps-là la vie était plus belle,
Et le soleil plus brûlant qu'aujourd'hui
Les feuilles mortes se ramassent à la pelle
Tu vois, je n'ai pas oublié...
Les feuilles mortes se ramassent à la pelle
Les souvenirs et les regrets aussi
Et le vent du nord les emporte
Dans la nuit froide de l'oubli

.....
Mais la vie sépare ceux qui s'aiment
Tout doucement, sans faire de bruit
Et la mer efface sur le sable
Les pas des amants désunis

.....
(*Les feuilles mortes*, paroles de Jacques
Prévert, musique de Joseph Kosma) :

*Tôi rất mong em nhớ lại, ngày xưa
Với những ngày có nhau trong hạnh phúc
Đời thuở ấy đẹp dễ hơn bây giờ
Và mặt trời còn ấm khi chiều xuống
Lá chết ngập vườn phải lượm bằng cái xuống
Em biết không, tôi đã không bao giờ quên...
Lá chết ngập vườn phải lượm bằng cái xuống
Cũng như biết bao kỷ niệm và tiếc thương
Mà gió Bắc lang thang mọi nẻo đường
Trong đêm lạnh của thời xưa quên lãng*

.....
*Song cuộc đời chia cách những kẻ mến yêu
nhau
Thật êm dịu, không một lời than thở
Và trùng dương xóa nhòa trên biển cát
Dấu chân của những người tình dang dở*

Nhắc đến mùa thu Paris, tôi theo tâm hồn nghệ sĩ trở về dĩ vãng xa xưa tại nước nhà khi lúc còn thơ ấu, đọc sách bà Tường Phố khóc chồng với *Giọt Lệ Thu* (1923) :

*Trời thu ảm đạm một màu
Gió thu hiu hắt thêm rầu lòng em
Trăng thu bóng ngả bên thềm
Tình thu ai để duyên em bẽ bàng*

hoặc bằng văn xuôi : “Anh ơi, em nghĩ đến : về với anh mùa thu, tiễn đưa anh mùa thu, mất anh lại cũng mùa thu, cho nên năm năm cứ đến độ thu sang, thì em lại bồi hồi nhớ trước, tưởng xưa, mà lòng thu một tấm cũng ngây ngất sầu...” Cái mùa thu tiễn biệt và vĩnh biệt cũng là nguồn hứng cảm của bao nhiêu nhà thơ nữ trong phái đoàn đến từ Hoa Kỳ tham dự Chiều *Thu Tao Ngộ* hôm nay (ngày 04 th.10-2009 tại Paroisse Ste-Anne De La Butte Aux Cailles, Paris Quận 13), như Ngọc An với “Những đêm dài không ngủ” (De Longues Nuits Blanches) sau khi Yên Bình vĩnh viễn ra đi trong mùa thu 2001 :

*Anh ơi! Anh ở nơi đâu ?
Tuyền đài có biết em sầu không anh
Một mình thao thức tàn canh
Chim trời vỗ cánh bình minh đón chào
Bây giờ còn lại thương đau
Thâm ôm kỷ niệm đi vào thiên thu*

Cũng như LAMARTINE : “Chỉ thiếu một người yêu duy nhất, Là đời ta như vắng vẻ, quanh hiu” (Un seul être vous manque, et tout est dépeuplé) :

*Trước thung lũng, đền đài và nhà lá
Ngoại vật trống không, mê ảo rưng rờ
Cả những sông, núi đá, khu rừng thăm
Từng ẩn núp mộng tưởng với cô liêu
Nay thiếu bóng một người yêu muôn thuở
Tâm hồn ta như hoang vắng, quanh hiu*

Ngọc An mang nặng nỗi buồn thê lương của mình vì còn sống sót trong cõi đời này “không có anh” :

*Anh đã về nơi đâu ?
Để trần gian thương đau
Em âm thầm đổi bóng
Nghe từng tiếng ... thu sầu
(Thu Sầu, thơ Ngọc An 2002)*

“Thu Sầu” cũng là tên bài thơ của Lưu Hồng Phúc viết trong năm 2004. Nhà thơ nữ đã gửi bằng điện thư sau khi đọc trước cho tôi qua điện thoại từ California, và tôi đã phổ nhạc và dịch sang Pháp ngữ. Nhạc và Thơ cùng bản dịch được đăng trên nguyệt san Nghệ Thuật của nhạc sĩ Lê Dinh, số 121, Th.04-2004, tr. 72, cùng trên nhiều báo khác và gần đây trong Tập San Tam Ngữ *Firmament* Tháng Avril-2009, trang 20-21 do Thomas D.Le, Hội trưởng “Thế Hữu Văn Đàn” (Hiệp Chung Quốc Hoa Kỳ) làm Chủ nhiệm, với sáu câu đầu, nhẹ nhàng song buồn thấm thía, không thể tả :

*Từ mấy thu rồi xa cách nhau
Lòng ta mang nặng nỗi u sầu
Gom lá mùa thu ôn kỷ niệm
Dệt thơ giữ lại đến ngày sau
Gió cuốn về đâu những lá vàng
Đường chiều vương vấn một màu tang
Tìm đâu dư ảnh ngày xưa ấy
Hay vẫn trong ta những lỗ làng*

.....

Trong lúc nhà văn nữ, ký giả Nguyễn Thị Ngọc Dung, chủ nhiệm Tam Cá Nguyệt San “Cỏ Thơm”, tác giả những tác phẩm lầy lừng như *Phượng Vãn Nở Bên Trời Hà Nội* (Hồi Ký 1995) và *Sài Gòn Nắng Nhớ Mưa Thương* (Hồi Ký 1996) mà cũng là thi sĩ ấn tượng (poétesse impressionniste) vì với đôi nét chấm

phá nhưng đượm nồng tâm hồn nghệ sĩ tha phương, nàng đã gặp gỡ “Tình Thu” nơi đất lạ :

*Trời thu man mác khung sầu
Mây thu bàng bạc vương màu thời gian
Lá thu vàng đỏ xuống ngàn
Cây thu lạnh lẽo miền man u tình
Rừng thu hiu hắt một mình
Hồ thu in nước bóng hình đơn côi
Sông thu đứt khúc chảy xuôi
Gió thu vi vút khôn người âm buồn...*

(trích Điềm Trang Làm Dáng Cuộc Đời, tr. 67)

Gió thu buồn thật, nhưng với sự có mặt hôm nay của Phong Thu, *một cây viết sâu sắc và bén nhọn* (Đỗ Bình) qua tuần báo Đại Chúng của Hoài Thanh mà nàng làm chủ bút, nhí nhảnh và hồn nhiên, ngay Paris thơ mộng cũng đỡ sầu đôi chút; hơn nữa nhà văn, ký giả Chu Kim Oanh, chủ nhiệm báo Rạng Đông Magazine cùng với phu quân Đoàn Phú Lạc

đến từ Arizona đã đem lại tình bạn nồng ấm cho tất cả văn nghệ sĩ ở Pháp. Ngụ tại Bonneuil Sur Marne (ngoại ô Kinh Thành), nhà thơ nữ Vương Thu Thủy đã diễn tả một cách nhẹ nhàng, có thể nói là dửng dưng, song với những lời thơ không gọt giũa, nỗi lòng mình lúc mùa *Thu Trên Sông Seine** sắp tàn :

*Đêm qua ngòai đếm sao rơi
Lắng nghe thu rụng bên trời Paris
Sông Seine nước đến rồi đi
Luxembourg cỏ xanh ghi ngút ngàn
Đêm nay ngòai đón thu sang
Nhớ người thu ấy mệnh mang thu này*

*Thu xưa duyên lỡ trót vay
Thu này lỗi hẹn ai hay mong chờ
Giòng sông lượn khúc lững lờ
Chiều về gió lộng, đôi bờ sông Seine
Paris sương phủ mong manh
Vàng thu lá đỏ, phím đàn băng khuâng
Đêm qua thu bóng chuyển mình
Đêm nay thu rụng, dết tình thơ yêu
Nhấn thu lá đỏ muôn chiều
Vô tình thu đã để nhiều nhớ mong*

Lê Mộng Nguyên

Paris, Paroisse Ste-Anne De La Butte Aux Cailles, Chiều *Thu Tao Ngô*, ngày 04 tháng 10-2009.

* *Thu Trên Sông Seine* được Lê Mộng Nguyên phổ nhạc, thu vào CD *Bruxelles 2009 – BK2 16* với giọng hát của nữ danh ca Mỹ Dung (Việt Nam).

Từ trái : Nguyễn Thị Ngọc Dung, Phong Thu, Nhạc Sĩ Lê Mộng Nguyên, Trúc Giang, Ngọc An, Giáo Sư Nguyễn Thủy tại nhà hàng Clément, Champs Élysées, Paris 02-10-2009.